

Dr. Szilassy Béláné:

A magyar nő a családi tűzhely mellett

„Amilyen a család olyan a nemzet” mondja egy magyar költő. És csakugyan úgy is van. Akár politikai kérdésekről van szó, akár népjóléti be-
rendezésekről, akár vallásról, erkölcsről, ifjúsági
nevelésről, vagy az egyének boldogságáról, mind-
ezeknek a kérdéseknek megfejtése a *családban*
rejlik. Az igazi családi élet áldásos befolyást gya-
korol egész környezetére. A családban megszűnik
az önzés, mert minden tagja egymásért él, ott ta-
nulja meg a gyermek a szeretetből fakadó enge-
delmességet, ott szereti meg a férfi munkáját, amely
nem céltalan, meddő többé, hiszen gyermekeiért, a
jövőért dolgozik! Ott találja meg a nő is a maga
igazi hivatását. Mily fontos ez a hivatás, hisz a
család jóléte és boldogsága elsősorban az asszonytól
függ! És mily sokoldalú a tevékenysége mint *fele-
ségnek, anyának és háziasszonynak*.

Tekintsük át röviden e hármas hivatást és
nézzük meg, hogy milyennek kell lennie az igazi
magyar családi életnek, hogy nemzetépítő feladatá-
nak megfelelhessen!

A feleség

Zúg az orgona, az oltár előtt hófehérben menyasszony térdel. Mirtuszkoszorú simul homlokára, fehér fátyla mint egy felhő úgy borul reá.

Oldalán férfi térdepel. És felcsendül a lelkész ajkán az ősrégi fogadalom: holtomiglan, holtodiglan . . . A menyasszony odanyújtja kezét a vőlegénynek, a pap áldását adja rájuk. És ott áll az ifjú pár egymáshoz kötve az egész életre. Vájjon felfogják-e a pillanat nagyságát? Vájjon átérzik-e a házasság szentségét?! Mert a házasság nem azáltal válik szentséggé, hogy az Isten színe előtt köttetik meg és a pap áldását adja rájuk, hanem azáltal, hogy Isten akarata szerint köttetik meg két olyan ember között, akik *egymást kiegészítik* és akik testben, lélekben eggyé válhatnak. Mily csodálatosan fejezi ki ezt a magyar *feleség* szó! Bepillantást enged a biblia nyomán a paradicsom kertjébe, ahol az első házasság szövődött. Ádám egyedül van és az Úr ezt mondja: „Nem jó az embernek egyedül lenni.” Isten nem agyagból formálja az ő társát, az asszonyt, hanem Ádámnak a testéből veszi ki őt, hogy az ő kiegészítő részét alkossa abból. Ez az igazi házasság csodálatosan szép szimbóluma. Az ilyen házasság szent és feloldozhatatlan, mert maga az Isten kapcsolta össze.

Vájjon meggondolta ezt az a fiatal lány, aki férjhez akar menni?! Vagy csak az a fontos neki, hogy *minden áron* férjhez menjen, hogy ne maradjon pártában, hogy önálló otthon biztosítson magának? Sokan a házaselettől várják a boldogságot. De tökéletes boldogság nincs a földön, az mindenkinek az *egyéniségétől* függ; annyi boldogságot kapunk, amennyit má-

soknak tudtunk adni. A házaselet egy iskola, melyben tökéletesíthetjük egymást, leküzdhetjük önzésünket és megtanulunk másokért élni. A szerelem meg múló érzés, ha nem alapul lelki megértésen, barátságon, kölcsönös megbecsülésen. Sok házasság kezdődött már ujjongó boldogsággal, éig lán-goló szerelemmel és könnyekbe fült. Ezért gondolja meg jól minden lány, mielőtt ebben az életbe vágó kérdésben döntene s válassza meg jól élettársát, gyermekeinek jövődő atyját. Higyjétek el lányok, nem a *stafirung* kérdése a legfontosabb az esküvőnél, nem az a lényeges, hogy magatok hímezte fehérnemű díszítse házatokat — bár ennek is megvan a maga létjogosultsága — hanem inkább az, hogy jól elkészüljétek jövődöbeli hivatásotokra. Fejlesszétek elméteket, mívelödjétek, tanuljatok, hogy annak idején igazi társai lehessetek férjeiteknek, hogy részt vehessetek az ő munkájában és boldog otthont teremthessetek számára.

Hogy milyen legyen a házastársak közti viszony, azt megint a magyar néplélek fejezi ki legjobban abban a megszólításban, a hogyan az egyszerű asszony szólítja a férjét: „*édes jó uram*”! Mennyi szeretet, bizalom, meghittség tükrözik ebben a megszólításban. A férfi az *úr* a családban, ő keresi meg a mindennapra valót, ő a támasza az asszonynak. Milyen távol esik ez a mostani modern felfogástól, mely nálunk is mindjobban kezd elterjedni, mely szerint a férfi arra való, hogy az asszony igényeit kielégítse. Az asszony házának a díszét képezi, őneki kell reprezentálni, a ruháinak pompájával fitogtatni férjének vagyoni helyzetét, de lehetőleg többet mutatni, mint amilyen az a valóságban! A fiatal asszony meg boldog, hogy az ő „uracskája” mennyire szereti

Őt, mennyire kényezteti és nem veszi észre, hogy ezzel a szereppel a férje őt tulajdonképpen lealacsonyítja, mert luxus-cikknek tartja és nem emeli magához, mint hozzá egyenlő rangú élettársat. Az ilyen asszony nem sokára űrt érez a lelkében, nincs akivel megossza gondolatait, érzéseit, s így nem csoda, ha szórakozásokban, multságbankeres kárpótlást. Mily távol áll ettől az ősrégi magyar felfogás! Mennyi gyengédség rejlik azokban a kifejezésekben, amelyekkel a magyar földműves ifjú feleségét szólítgatja: *galambom, gyöngyvirágom* — és mily meghitt a későbbi évekre szóló megszólítás, amikor a barna haj közzé már ezüst szálak vegyülnek: *anyjukom!* Kéz a kézben haladnak az élet utjain, megosztják egymás örömét, bánatát, egymást támogatják. Az ilyen házasságban jöhetnek viharok, megpróbáltatások, szegénység, betegség — azért mégis boldognak nevezhető. Az ilyen házasságban a szerelem nem múlik el a mézes hetek után sem, hanem az évek során megmélyül, megtisztul, megszentelődik. Ehhez elsősorban is az a fontos, hogy az asszony *hivatást* lásson a házasságban. Igyekezzen férjének munkája iránt érdeklődést tanúsítani, ossza meg vele gondolatait, érzéseit. A házastársak egymás lelkivilágáért épp olyan felelősek, mint gyermekeikért. Ne legyenek vakok egymás hibáival szemben, hanem igyekezzenek egymást tökéletesíteni kellő megértéssel. Szenteljen az asszony minél több időt a férjének. Nem szabad, hogy gyermekeinek a nevelése és a háztartás vezetése annyira lekösse őt, hogy ne jusson idő az ő férje számára is. Este vacsora után beszélgessenek egymással, mondják el a nap eseményeit, beszéljék meg a rájuk váró munkát. Vagy délutánoként szabad idejükben sétáljanak ki a szabad természetbe. Mindkettőjük-

nek jót fog tenni a testmozgás, — a természet ölen megnyílik a szív, s amit máskor nehéz volna egymásnak elmondani — itt könnyebbé válik. Nem szabad, hogy a férj és feleség között titok legyen. És ne legyen semmi félreértés sem köztük; a hallgatás sokszor nagy bajt okozhat. Kis félreértések, ha nem beszélnek róla — óriásivá nőhetnek. Mindegyik fél magába fojtja keserűségét, táplálja azt és egy napon azt veszik észre, hogy *idegenek* lettek egymásra nézve. Tovább folytatják ugyan útjukat egymás mellett, de már nem *egymással*. Ezért nem szabad, hogy a nap lenyugodjon a házastársak között anélkül, hogy ki ne békülnének. Mily jó, ha együtt tudnak *imádkozni!* Az olyan házastársak közt nem lehet tartós elhidegülés, mert az imádság megnyitja a szívet és egymás lelkébe enged tekinteni, így mélyül a szerelmük napról-napra és akkor szentelődik meg igazán, ha kölcsönös szerelmükből új élet fakad.

Az anya

Kicsiny bölcső áll a szobában, följe hajol a szerető édesanya. Mily kedves kép ez! A házasság élet akkor válik csak tökéletessé, igazán boldoggá, ha gyermekkel gazdagodik. A gyermek újabb kapocs az igazi hitvestársak között, de sokszor el is választhatja őket egymástól. A fiatal anya ilyenkor gyakran végzetes hibát követ el férje ellen. A kis gyermek annyira leköti minden idejét, éjjelét és napalát, hogy nem ér rá többet férjével foglalkozni.

A kis zsarnok mindig követelőbb lesz, az anyja karján van csak nyugton. Nem csoda, ha ilyenkor a férj inkább elmenekül a kávéházba, hogy egy kis nyugalma legyen. Az anyai ösztön és az anyai

szeretet nem mindig helyes útmutató. A csecsemő-nevelést is tanulni kell és ha nem ért hozzá a fiatal anya, többet ronthat gyermekén, mint amennyit használ. A gyermeket élete első napjától fogva *nevelni* kell, különben önző zsarnok lesz belőle, ki környezetének is a terhére válik. A kis gyermeknek legjobb, ha békében hagyják, feküdjön nyugodtan kis bölcsőjében, ne ringassuk, ne szórakoztassuk. Ha rendre szoktattuk minden téren, akkor az anyja se lesz fáradt, ideges, hanem ideje marad még gyermekén kívül mással is törődni.

Ami az első időben túl sok, az később meg túl kevés. Amikor a gyermek felnő, kezd értelmessé válni, akkor van igazán szükség az anya vezetésére. Pedig ilyenkor a szülő sokszor már alig várja, hogy gyermeke kikerüljön a házból, óvodába, iskolába járhasson és így megszabaduljon tőle. Hisz a gyerekek oly rossz, oly alkalmatlan, annyi zajt és rendetlenséget csinál a házban. Így van ez mindenütt, hol nem áll egy rendes gyerek-szoba a rendelkezésre. A legtágasabb, a legvilágosabb szoba kell a szalonnak, amibe csak akkor megy a család, ha vendég jön a házba. A gyerek meg maradjon a hálóban vagy a konyhán! De a gyermek megköveteli a maga helyét. Ne a felnőttek között lábatlankodjon, ahol sok mindent hall, ami nem gyermekfülnek való, hanem legyen meg az ő saját szobája, hol leéli gyermekéveit. Ez legyen a legvilágosabb, a legegészségesebb. A butor legyen célszerű, egyszerű, hogy szabadon mozoghasson anélkül, hogy kárt tenne bennük. Virágok, meséskönyvek, képek legyenek az ő környezetében, ne hatoljon abba semmi sem, ami gyermeki lelkének tisztaságát megzavarná. Legyen az otthon minél derűsebb, vidámabb! Tanuljanak meg a gyermekek

tiszta szívből nevetni, örülni. Annyi sok a koravén gyermek, kinek semmi sem okoz már örömet. Ezekből lesznek aztán az életunt emberek. Az élet tele van szépséggel, örömmel, boldogsággal, csakis bennünk van a hiba, ha azt nem tudjuk meglátni. Nem kell a gyermeket folyton mulattatni, játékkal elhalmozni, tanuljanak meg egyedül játszani. Fantáziája így jobban kifejlődik. Iovát varázsol a veszőből, kastélyt a bokrokból, babát a fadarabból. Az ilyen gyermek nem fog vágyódni gyerekbálok után, színház, mozi és cirkusz után. Mert ez inkább a felnőttek mulatsága, a gyermekek idegzetét túlságosan felzaklatja, kifárasztja. Sokszor maguk az anyák nevelik kislányaikba a hiúságra való hajlamot drága ruhákkal. Csoda-e, ha az ilyen kislánykákból később hiú, mulatni vágyó nők lesznek, kik az örökös társadalmi szórakozásokban találják csak örömüket és elégedetlenek, ha férjeik anyagi viszonyai miatt ezeket a vágyakat ki nem elégíthetik.

A gyermek női és iskolába kerül. Ilyenkor a nevelésüket sok anya teljesen rábízza az iskolára. Pedig az iskola a legtöbb esetben nem nevel, csak tanít. És még a legjobb tanítási rendszernek is sok hiánya van, amit az otthonnak kell pótolnia. A család nevelő munkájának éreztetnie kell hatását az iskola padjai között is. Reggel az édesanya felügyel gyermeke öltözködésére, megnézi, hogy könyvei rendben vannak-e, leckéjét jól megtanulta-e? Ő érdeklődik a gyermek haladása felől, ellenőrzi, hogy kik a barátai és este ő imádkozik velük lefekvéskor. Ilyenkor a legfogékonyabb a gyermeki lélek, ilyenkor nyílik meg a szíve az anya iránt. A gyermeknek éreznie kell, hogy van egy hely, hol mindent elmondhat, ami szívét bántja, hol teljes

megértésre talál és ez az édesanyjánál van. Édes anyám! mennyi mindent kifejez ez a két szó! Az anyának arra kell törekednie, hogyha egyszer megtudta nyerni gyermekeinek bizalmát, hogy azt őrizték is meg vele szemben egész életükön át. Ez fogja megtartani a fiút a kísértések közepette az egyenes úton.

Talán még nehezebb egy anyának a leánya bizalmát megnyernie. Ismerek egy fiatal leányt, akitől mikor megkérdezték, hogy ki az ő legjobb barát-nője, így felelt felragyogó arccal: az én édesanyám! Sajnos ez igen ritka eset. Az anyának már jókor arra kell törekednie, hogy gyermekeinek a szívébe belejusson és az olyan anya, aki folyton csak szidja gyermekét, gáncsokodik vele szemben, sohasem fogja tudni ezt elérni. Szükséges ehhez, hogy az anya néha pajtása is tudjon lenni gyermekeinek, résztvegyen játékaikban, sőt ő tudja a legjobb játékokat kitalálni. Ezért foglalkoznia kell gyermekeivel szabad idejében és nem szabad teljesen idegen kezekre bízni őket! Mily jók ezekre a közös séták, mezőkön, erdőben, hegyek között, hol az anya megtanítja gyermekeit a természet szeretetére. Az a gyermek, ki a természetet szereti, olyan lelki kincsrel rendelkezik, amit senki el nem vehet tőle.

És mennyire megnyerheti egy anya gyermekeinek szívét a *mesemondással!* A mesének nagy erkölcsi hatása van. A könyvek, a mesék által megtaníthatjuk gyermekeinket sok erkölcsi igazságra, de kiváltképpen arra, hogy nemzetünket és fajunkat szeressék!

A mai édesanyára nagy kötelesség hárul. Öneki kell megtartania a mai nemzedéket magyarnak, az ő kezébe van letéve a jövő. Téli estén a kályha mellett ülve vigye el gyermekeinek lelkét a mese szárnyán a múltba, ismertesse meg velük nemzetünk nagy íróit, nagy embereit!

Az anya *neveli* gyermekeit minden téren. Mily sokoldalúnak kell lennie a mai *lányok* nevelésének, hogy mindenképen megfelelhessenek jövőbeli hivatásuknak. A mai fiatal leány sokkal önállóbb a régi idők leányainál, egyedül tud megállani a maga lábán. Részt vesz a közéletben, szociális munkákban, testét megedzi, kifejleszti a sport által. Ismerek egy fiatal leányt, ki teljesen önállóan vezeti nagy gazdaságát, egy másik leánycserkész csapatot alakít falusi kis lányok között, a harmadik vasárnapi iskolát tart falujában. Sok ilyen esetet lehetne felsorolni, ahol a lányok kiveszik részüket a szociális munkákból. És »mennyi fiatal lány keresi meg maga a kenyerét, tartja fenn családját. Az egyik iparművészeti tanfolyamokat rendez, a másik mint torna tanárnő ad órákat, a harmadik meg hivatalban dolgozik. Az anyának lépést kell tartania leányaival, hogy azok ki ne essenek kezei alól és el ne veszítse bizalmukat.

És mily fontos a *fiúk* nevelése. Kiváló nagy embereket kiváló anyák neveltek. Sok férfit az édesanyjai tanács, buzdítás kísér végig egész életén, egészen a sírig. Mit is mond *Széchenyi István* a legnagyobb magyar a magyar anyáknak fiaik neveléséről?: „Vezessétek ti mint Spárta leányai fiaitokat az érdem és erény mezejére! Fejtsétek benne ki már gyenge koraikban a minden szépre és nemesre vágyást. Neveljétek bátrakká, igazságszeretőkké, adott szavaikat teljesítőkké, — szóval férfiakká”.

Mily nehéz és magasztos feladat férfit nevelni! Milyen nagy szüksége van nemzetünknek az ilyenekre. Az igazi férfi nem hajlik mások véleménye szerint, hanem sziklaszilárdan megmarad meggyőződése mellett, nem a dicsőségért dolgozik, hanem meggyőződéseért, még ha nem is koronázza

mindig siker a munkáját. Tanítsa meg a magyar anya fiait dolgozni, hogy megszeressék a munkát. Ne háritson el minden akadályt fiai elől, hanem inkább edzze meg őket, hogy az élet küzdelmeiben legyőzhessék az akadályokat, hisz a férfi életét éppen a munka, a küzdelem teszi széppé és értékessé. Nehéz feladat egy gyenge nőnek ilyen férfiakat nevelni, de Széchenyi István kifejti azt is, hogy milyen jutalom vár az ilyen magyar anyára: „Ha valahol sivatag termő szép vidékké — posvány gazdag gyümölcsökkel viruló ligetté válik a hazában, ha a magyar név mindenütt tiszteletet arat s a magyar híre mindenbeni előmeneteleiért a föld kerekén elterjedt — ez legyen édes jutalmatok.” És ezért a jutalomért valóban érdemes küzdeni és fáradni egy magyar nőnek!

Természetesen minden nevelésnél a legfontosabb *a jó példa*. Amilyen példát látnak a gyermekek szüleiknél, azt fogják követni. A gyermek jó megfigyelő képességgel bír; ha azt látja, hogy szülei tétlen, önző életet élnek, öbenne sem fog a kötelességérzés kifejlődni. Ha azt látja, hogy szülei egymással nem élnek békességben, akkor a testvérek is veszekedni fognak egymás között. Ezért igen fontos, hogy milyen a családi légkör, melyben gyermekeink felnevelkednek s milyen az igazi otthon?

A háziasszony

A magyar háziasszonynak az egész világon nincsen párja. A magyar konyha ösmeretes mindenütt, valamint a magyar vendégszeretet is. Talán kissé túlzásba is mehetnek ezek az erények, ha a háziasszonyt a konyha és a ház vezetése túlságosan leköti. Sok magyar úriház nem ment volna

tönkre, ha nem lett volna benne oly sok eszemizsom, vendégljárás. Itt is, mint mindenben, tudni kell a helyes mértéket betartani és a leggondosabban el kell bírálni azt, hogy mi a legfontosabb a család életében? Sok asszony túl nagy fontosságot tulajdonít a háztartás vezetésének és *elkicsinyesedik* ezáltal. Egy ösmert francia író azt írja erről a kérdéstről: „Az asszonyok nem tudják a dolgokat helyes értékükben megbecsülni. Jobban felizgulnak kis bajoknál, mint az igazi szerencsétlenségnél. Ha legalább hallgatni tudnának! De a ház tele van az ő panaszaiakkal! Jobb szeretném magam megvetni az ágyamat, mint egy szerzetes és magam megfőzni az ebédemet, mintsem, hogy végig kelljen hallgatom a háziasszony panaszait egy-egy cselédváltás alkalmából.” Magyar háziasszonyok! — szívleljétek ezt meg!

Az otthonunkban az a legfontosabb, hogy mindenki jól érezze magát benne, hogy az igazi otthon képét nyújtsa a családtagok részére. Az az otthon, melyben az asszony túlságosan fáradt ahhoz, hogy nyájas tudjon lenni, túlságosan gondos egy kis folt, vagy szakadás miatt s ezért a saját személyére sem tud kellő gondot fordítani, túlságosan el van foglalva a ház és konyha vezetésével s emiatt a férjét és gyermekeit elhanyagolja, nem az *igazi otthon*, bármennyi pénzt és fáradságot áldoztak is rá. Az otthonnak elsősorban a nyugalom és kényelem érzését kell felkeltenie. Sok férfi, ha fáradtan tér haza munkájából, jobban megbecsüli a friss, vígkedélyű feleséget, mint bármilyen drága bútort és kényes dísz tárgyat. A művészi szépnak meg van a maga értéke, de egymagában nem elégít ki. Az otthonon rajta kell lennie az asszony egyéniségének. Kevés eszközzel barátságossá varázsolhatjuk az ott-

hont. Néhány értékes kép a falon, fehér függöny az ablakon, művészien elrendezett virágok a vázákban és egyszerre barátságossá tettük az eddigi rideg szobát. Nem kell drága melegházi virág, elég egy csokor tarka őszi lomb szépen elrendezve, néhány színes mezei virág.

Igyekezzünk otthonunkat minél derűsebbé, vidámabbá varázsolni. Sok asszony csak a vendégek kedvéért csinósítja házát. Azoknak tartja fenn a legszebb szobát, ő maga is azok kedvéért csinósítja csak külsejét. „Hisz otthon nem érdemes szépek lenni.” így tesz a lelkiekkel is. Otthon ideges, türelmetlen, rosszkedvű, idegenek előtt azonban felölti legnagyobb mosolyát, legmegnyerőbb modorát. Nem így volt ez régen — az első időben, amikor még a férjének akart tetszeni. De ezt most már feleslegesnek tartja és így mindjobban elhanyagolja magát. Nem csoda, ha az ilyen otthonban a férj nem érzi jól magát és mindig többet lesz távol barátai körében, a kávéházban. A családi boldogságért nap-nap után kell küzdeni, hogy azt megóvjuk és tüze soha ki ne aludjon.

A boldog családi élet azonban veszélyt is rejtethet magában. A családi fészek oly meghitt és meleg, kint az élet azonban zordon és rideg. Ezért a családtagok nem akarnak kimozdulni szeretteik köréből. És így lassan kifejlődik a *családi önzés*, A családi élet ürügyül szolgál arra, hogy kötelességeinket embertársaink iránt elhanyagoljuk, az otthon elpuhít, ahelyett, hogy megedzene. Sokszor az asszonyban rejlik a hiba, aki visszatartja férjét az otthonában és nem engedi, hogy másoknak is éljen. Így a családtyúk a legkevésbé lesznek alkalmasok önzetlen munkára, hisz a család jóléte tőlük függ, nem tehetik azt kockára. Pedig az igazi családi

életben kell kialakulnia a legtisztább és legragyo-
góbb férfi-jellemnek! Mert nem az az ember sze-
reti legjobban a maga faját, aki ezzel hivatkozni
szokott, hanem az, aki legtisztább becsületű, a leg-
munkásabb, a legképzettebb, a legáldozatkészebb.
Ha végig tekintünk a történelemben, azt látjuk,
hogy az az ország lett a leghatalmasabb, melyben a
családi élet megőrizte tisztaságát. Így van ez Angol-
országban, Németországban, és Hollandiában. Az
angol férfi és fiú forrón szereti otthonát és hazáját.
Nem hal ki a haza és otthon utáni vágyódás a
férfi szívéből akkor sem, ha az őt világrészben van
széjjelszórva. Szeme könnybe lábad, ha ezt a szót
ejti ki: „home and mother”*) (otthon és édesanyám.)
Fel tudjuk-e fogni ennek a szónak a jelentőségét?
Magyar asszonyok! Türeátok is hasonló feladat
vár, hogy nagygyá, boldoggá tegyétek nemzete-
teket a családi élet által.

Hogy azonban ennek a feladatának a magyar
nő eleget tudjon tenni — annak súlyos előfelté-
tele van.

Teljesítse hivatását teljes odaadással és buzga-
lommal. Tekintse ép oly értékesnek és fontosnak,
mint a lelkész vagy orvos az övét. Vájjon nem
méltó-e rá?

De mindenek előtt legyen az asszonynak egy
szentélye, hova mindennap visszavonulhat és ezek-
nek a csendes perceknek emlékét vigye magával a
gondterhes órákba, a sok keserves csalódásba, az
egész nap küzdelmes munkájába. E szentélyben
vizsgálja meg önmagát és figyelje meg, hogy nem
homályosította el lelkének szépségét az önzés, a
rosszakarat és kicsinyeskedés? Itt gyűjtsön erőt a
nap munkájához.

*) Gineverné „Angolok” című könyvéből vett idézet.

Ha hivatását így teljesíti, akkor lehet-e áldásosabb élet az övénél?! Vájjon más nők tartósabb boldogságot nyerhetnek-e az élet folyásában, mint ő, ki élete halhatatlanságát fogja tapasztalni gyermekeiben és unokáiban.